

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

Qvæstio VI. De secunda divisione substantiæ in primam & secundam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

566 Disp. IX. De prædicamento Substantiæ,

materiam non esse idem, sic ille.

Per primas autem substantias intelligit ibi Divus Thomas substantias spirituales: ergo saltem in materialibus compositis iudicat Aristoteles supposititalitatem esse formalitatem aliquo modo distinctam à natura, habereque perfectionem peculiarem sibi propriam, ratione cuius debebat Aristoteles doctrinæ claritati consulens, dum divisio fit substantiæ annumerare explicate supposititalitatem inter membra substantiæ, & non implicite relinquere in composito, alias curte procederet Aristoteles; ne ergo hac macula inficiatur Philosophus, dicendum est membrum illud dividens solum esse substantiam realem physicam, sub qua non comprehenduntur ut membra actio, quia est modus, & supposititalitas, & substantia propter eandem rationem, licet contrarium sentiat Hurtado.

51 Præterea, quia ex eo quod una res identificatur cum alia non colligitur includi in alia, ac proinde si est membrum dividens, non debet in annumeratione cæterorum membrorum tacite relinqui, actio enim identificatur cum passione, & nihilominus una non includit aliam, ac proinde si in annumeratione prædicamentorum relinqueretur passio, curta esset divisio, quia in doctrinali divisione non obstat identitas duorum ut una formalitas includatur in alia, & ut in recta divisione non explicentur illa membra, quorum formalitates sese formaliter excludunt: ergo similiter licet Aristoteles intelligeret substantiam identificari cum natura (quod adhuc dubitatur inter Doctores;) non obstat illa identitas ut supposititalitatis formalitas includeretur in naturæ formalitate, & ut in recta divisione, ambæ explicarentur, cum in sententia Aristotelis formalitas substantiæ, & supposititalitatis tantum distincta formalitate naturæ (imo ambæ ita sese excludant) ut prædicata contradictoria, de ijs prædicet ipse Aristoteles: ergo nulla vis est argumenti Hurtado contra nos, cum innitatur falsæ intelligentiæ divise ab Aristotele in formam, materiam, & compositum.

SECTIO III.

Solvuntur argumenta.

52 Ad primum iam responsum est evidenter, eique clare satisfactum.

Ad secundum distinguo, non constituit producendo, nego; de quo satis supra ad secundam partem dico, nec etiam mutata hac numero unio-ne esse aliud compositum, nec Ioannes erit Petrus, imo nec mutata hac numero materia desinet Pater Hurtado esse ipse numero, & nihilominus hæc unio est substantia, & hæc materia: ergo nihil urget argumentum.

53 Ad confirmationem, dico falsum esse modum illam concipiendi naturam; prius concipimus actionem, & postea substantiam, quia prioritate naturæ antecedit actio terminum, imo non potest concipi substantia creata sine participatione, seu dependentia à Deo constituyente substantiam in suo esse, & ideo necessario talis participatio est substantia.

QVÆSTIO VI.

De secunda divisione substantiæ in primam, & secundam.

SECTIO I.

Sententia adversariorum proponuntur.

Prima sententia asserit hanc divisionem, tam quoad divisum, quam quoad membra dividenda esse realem, ac primo intentionalem, & nihil rationis includere: huius patronus sententiæ videtur Cicerianus in prædicamento substantiæ, & alij, & probatur sic.

Primo, quia divisum est substantia ut sic, & dividenda sunt prima, & secunda substantia, v. g. animal, homo, & Petrus, sed hæc omnia sunt realia: ergo divisio absolute, & simpliciter est realis.

Secundo, quia omne, quod est in prædicamento substantiæ est reale, in prædicamento enim nihil rationis collocatur: sed hæc divisio est ex ijs solum, quæ in prædicamento collocantur: ergo hæc divisio absolute, & simpliciter est realis, seu primo intentionalis.

Secunda sententia asserit absolute esse rationis, & secundo intentionalem, ita ut tam prima, quam secunda substantia, sint nomina secundæ intentionis, & de formalis significare quoddam accidentis rationis, nempe rationem subiecti, & prædicati, ita Soto in *Logica, cap. de substantia*.

SECTIO II.

Nostra sententia probatur.

Prima conclusio: absolute, & simpliciter hæc divisio secundum omne quod dicitur, non est nec ex omni parte debet dici primo intentionalis, ac realis, & probatur.

Primo, quia illa divisio sumitur primo intentionaliter, absolute, & simpliciter in qua tam divisum quam membra dividenda formaliter accipiuntur, hoc est, quia sunt membra dividenda formaliter divisum sumuntur realiter; sed in hac divisione substantiæ in primam, & secundam, & si divisum sumi possit realiter, membra tamen dividenda non possunt realiter sumi: ergo divisio hæc est difficile sumi potest, imo non potest absolute, & simpliciter primo intentionaliter.

Maiores certa, minorem vero ita ostendo. Quia divisum vel est proprietas substantiæ divisa in diversos modos, eandem participandi, vel in diversos modos efficiendi substantiam, quibus communis, vel divisum est essentia completa entis, per se in varios modos participandi substantiam, & modum ultimo complementem; aliud enim divisum reale excogitari nequit, ut farentur etiam Authores oppositæ sententiæ, sed divisum in utraque acceptione dividi nequit, per membra dividenda, quæ accepta formaliter, & dividunt divisum sunt membra realia realiter accepta: ergo probatur minor, quia membra dividenda sunt prima, & secunda

Quæst. VI. De Divisione substantiæ, &c. 567

secunda substantia cum modis diversis participandi proprietatem substandi, vel afficiendi, aut denominandi substantis; sed prima, & secunda substantia quatenus tales, & modi isti non sunt reales: sed solum relationes rationis denominantes secundas, & primas substantias, genera, & species individua completa primas, &c. quod inde constat, quia à parte rei non sunt secundæ substantiæ formaliter acceptæ: sed tales dicuntur per relationem rationis ad individua completa: ergo.

5 Confirmatur primo, ordo realis prioris, & posterioris, primarij, & secundarij in participatione alicuius proprietatis realis communis reperiri non potest, nisi inter ea quæ realiter differunt inter se, quia talis ordo necessario fundatur in dependentia aliqua reali; sed prima, & secunda substantia non differunt realiter: ergo inter illas reperiri non potest ordo realis prioris, & posterioris in participatione proprietatis substandi accidentibus: ergo iste ordo, solum erit rationis; tum sic, prima, & secunda substantia sunt membra dividendi, prout subsunt huic ordini: sed ordo est rationis: ergo, & membra dividenda erunt formaliter rationis.

6 Confirmatur secundo, sub ea ratione dividuntur prima, & secundæ substantiæ sub qua inter se opponuntur, ut una essentialiter non includatur in alia, sive cum illa non identificatur: sed prima, & secunda substantia accepta realiter non opponuntur, & secunda identificatur cum prima, quia genera, & species sumpta realiter sunt de conceptu essentiali primatum substantiarum: ergo prima, & secunda substantia sumpta realiter non dividuntur: ergo solum quatenus per solam relationem rationis primæ, & secundæ opponuntur.

7 Secundo probatur principaliter conclusio: omnis divisio in qua tam divisum, quam membra dividendi sumuntur realiter, vel est divisio generis in illas species, vel analogi in sua analogata, vel subiecti realis in accidentia realia, vel accidentis realis in subiecta realia, vel accidentis in accidentia realia: sed divisio substantiæ in primam, & secundam sumpta realiter pro divisio, & membris dividendis nullo ex dictis modis accipi potest: ergo, maior constat ex Summulis; minor vero ita ostenditur, & imprimis quod non sit generis in species probatur primo, quia divisum adæquate coincideret cum uno ex membris dividendum, nempe cum secunda substantia, genera enim, & species sunt secundæ substantiæ, secundoque nec posset dividi in primam substantiam, & secundam, quia sicut secundo substantiæ non possunt dividi in secundas substantias, quia in se ipsas dividerentur ita nec genus illud quod esset secunda substantia. Tertio, quia esset divisio generis in species reales, vel divisum esset substantia secundum essentiam in substantias speciales, secundum speciem differentes inter se, vel substantias, ut dicitur proprietatem substandi in varias proprietates substandi specie distinctas, vel in diversos modos realiter, & secundum speciem participandi eandem proprietatem substandi; non primum, tum quia primis, & secundis substantijs non potest dari aliquis conceptus communis universalis præter ipsum conceptum secundæ substantiæ, ab homine enim, & Petro abstrahi nequit aliquid commune; & essentialiter formaliter universale, nisi ip-

sum esse animalis, vel hominis, scilicet genus, vel species; tum etiam, quia secundæ substantiæ, & primæ sumptæ secundum esse reale, non differunt specie: sed potius primæ, quia sunt sub secundis substantijs specificis, vel genericis dicuntur esse eiusdem speciei, & eiusdem generis; denique, quia quæ differunt specie sunt contrahibilia per differentias individuales diversas, cum unitas specifica secernatur realiter ab unitate numerica: sed secundæ substantiæ contrahunt, & determinant per eandem differentiam individua, quæ primæ substantiæ: ergo.

Nec substantia secundum modo accepta potest esse divisum, tum quia sicut una, & eadem est realiter, & secundum speciem, & numerum substantia complens substantiam primam, & secundam, ita etiam una, & eadem est secundum numerum, & speciem proprietatis substandi accidentibus, quæ substantiam illius completam consequitur; unde substantia sumpta pro proprietate substandi, non potest dividi in illam, tanquam in duos realiter secundum numerum, & speciem differentes, quod intendimus, nec divisum potest esse eadem substantia sumpta pro eadem proprietate substandi in diversos modos reales, ac realiter distinctos, & secundum speciem differentes participandi eandem proprietatem.

Secundo, quia modi sequuntur res quarum sunt modi: sed substantia prima, & secunda à parte rei identificantur realiter, & formaliter: ergo & modi, qui illas afficiunt à parte rei identificantur inter se realiter: ergo à parte rei non erunt modi illi realiter diverfi. Nec divisio potest esse analoga in analogato.

Primo, quia non est analogia ubi non est vera distinctio realis cum dependentia, aut transcendentia analogatorum secundum adversarios: atqui inter primam, & secundam substantiam, non est vera, & realis distinctio, cum vera, & reali dependentia, & cum transcendentia.

Deinde probatur divisionem non esse subiecti realis in accidentia realia, nec accidentis realis in diversa subiecta realiter distincta, nec accidentis realis in alia accidentalia realia, quia si esset divisio subiecti realis in accidentia realia, divideretur substantia secundum essentiam in diversas proprietates substandi, vel in varios modos participandi eandem proprietatem substandi: sed probatum est unam, & eandem proprietatem substandi convenire primis, & secundis substantijs propter identitatem inter illas, & varios illos modos realiter distinctos participandi illam esse impossibiles, & chimericos: ergo.

Præterea, non potest esse divisio accidentis realis in diversa realia realiter distincta subiecta.

Primo, quia proprietates substandi non respiciunt ut diversa realiter subiecta primam, & secundam substantiam cum à parte rei idem sint formaliter, & realiter.

Secundo, quia accidens quod dividitur non potest eodem numero conveniri à parte rei pluribus subiectis in quæ dividitur: sed necessario multiplicari debet realiter, iuxta multipliciter realem subiectorum, in quæ dividitur: sed eadem numero proprietates substandi conveniunt à parte rei primæ, & secundæ substantiæ: ergo non dividitur in primam, & secundam substantiam, tanquam in subiecta realia. Tertio subiecta

568 Disp. IX. De prædicamento Substantiæ,

Etia dividenda accedens aliquod reale, non possunt inter se convenire, sub ea ratione qua dividunt: sed prima, & secundæ substantiæ sumptæ primo intentionaliter coeant in vnam rationem subiecti realis substantiantis accidentia: ergo proprietates substantiandi non potest dividi in illas tamquam in subiecta realia.

15 Ultimo ostenditur divisionem esse non posse accidentis realis in varia accidentia realia, quia varia illa accidentia, quæ sint membra dividenda, designari nequeunt, nam modi illi diversi participandi, impugnati sunt supra: restat ergo ut divisio non sit absolute, & simpliciter primo intentionalis: sed quæ sit realis ex parte divisi, & ex parte entitati membrorum dividendum: rationis tamen quoad distinctionem inter illa, & quoad denominationem eorum, primæ, & secundæ substantiæ, ut videbimus.

16 Secunda conclusio: falsa est opinio Scoti, & probatur sic, quia hæc divisio est metaphysica, & in ordine ad cognoscendam essentiam substantiæ prædicamentalis: sed essentia substantiæ, & metaphysica divisio melius intelligitur per prædicata realia seu proprietates reales, quam per accidentia rationis: ergo falso ait Soto hanc divisionem esse simpliciter per secundas intentiones.

17 Deinde, ut optime ait Pater Suares, talis divisio non videtur accommodata menti Aristotelis, nam ille non declaravit rationem substantiæ quam in prima, & secunda reperiri supposuit per aliquam relationem rationis, nec similiter per denominationem aliquam, sumptam ex conceptibus nostris, sed per proprietatem realem subsistendi in se, quam per illam negationem declaravit, non esse scilicet in subiecto, neque enim dici potest, quod illam etiam negationem sumpsit in ordine ad secundas intentiones, ita ut non esse in subiecto, idem sit, quod non prædicari de subiecto, nam in hoc sensu falso diceretur commune esse omni substantiæ in subiecto non esse, secundis enim substantiis hoc non conveniret cum prædicentur de primis, vel de inferioribus substantiis; unde Aristoteles expresse distinguit esse in subiecto, & dici de subiecto, ut hoc sit prædicari illud inesse, & sic de secundis substantiis ait non inesse subiecto, licet dicantur de subiecto: sumit ergo illam negationem ad describendam realem proprietatem substantiæ, quæ est per se esse. Deinde substat accidentibus proprietates est realis, & non secunda intentio, & ideo dixit Aristoteles corruptis primis substantiis, impossibile est aliquid remanere, quia in eis realiter insunt accidentia. Deinde, quia substat relatum ad secundas intentiones, seu ad opera mentis subiei, aliud esse videtur, quam in propositione subiei, hoc autem modo non tantum substantiæ, sed etiam accidentia substantiant alijs accidentibus, & secundæ substantiæ non semper substantiant hoc modo propter primas, præsertim in propositionibus, quæ non dicunt actualem existentiam.

18 Tertia conclusio: divisum in hac divisione, & proprietates realis substantiandi accidentibus, quæ ex prima substantia redundat in secundam substantiam. Explico hanc conclusionem cum Patre Suarez, quia optime in hac materia locutus est, huiusmodi proprietates secundum quam dividitur substantia, in primam, & secundam est subsistere, vel substat, quæ formaliter non dicunt essentiam substantiæ, nam substat accidentibus acci-

dentale est substantiæ, subsistere autem actualiter ut terminus naturæ est extra essentiam illius, ut supra late dictum est: sed dicunt proprietates quasdam, seu conditiones substantiæ, quæ per se primis quoad exercitum conveniunt, & suo modo illam afficiunt, consequenter vero etiam afficiunt genera, & species substantiarum, quatenus in singulari sunt, atque hoc modo non repugnat aliquid esse commune substantiæ singulari, & universali, præsertim quia hæc communitas, & divisio licet quoad distinctionem membrorum sit rationis, & etiam quoad denominationem primæ, & secundæ substantiæ, ratione cuius dixi non esse primo intentionalem absolute, & simpliciter, tamen quoad ipsam convenientiam, si attente consideretur, non tam est rationis, quam realis, id est non est per solam similitudinem a qua abstrahatur conceptus communis secundum rationem, sed est per realem participationem eiusdem substantiæ, homo enim, & Petrus, ratione quidem distinguuntur, tamen eo modo dicitur homo subsistere in Petro, quia eadem realis substantia Petri est etiam realis substantia naturæ humanæ: & similiter qua capacitate, seu virtute Petrus substat albedini, substat etiam homo, sicut existere potest dici commune prædicatis singularibus, & universalibus non communitate rationis, & abstractionis: sed realis, quia eadem numero existentia, qua singulare existit, & universale iuxta hunc modum, non est difficile intelligere divisum commune primæ, & secundæ substantiæ.

Dices hanc divisionem non posse compati cum denominatione primæ, & secundæ substantiæ, nam si prima substantia dicitur, quia primo substat accidentibus, etiam accidentibus genericis, poterit dici prima, nam accidentibus genericis, & specificis primo substantiant secundæ substantiæ, quam primæ, quia primo eis conveniunt, & ratione illorum primis, ut esse sensibile, &c. ergo divisum non est ratio substantiandi accidentibus.

Contra, nam licet accidentia generica, & specifica quoad essentiam, & ordinem transcendentialem formalem prius conveniant generi, & specie, tamen genus, & species non substantiant actu illis accidentibus, nisi quatenus in individuas existant, non enim rationem subiecti respectu eorum accidentium decercent, nisi existant non existunt, nisi in individuis, quare individua sunt prima in substantiando, & propter hæc secundæ substantiæ substantiant.

Dices aliter illud conceptum substantiandi, hoc ipso quod communis est esse quid abstractum à singularibus, & consequenter esse secundam substantiam: ergo repugnat dividi in primam, & secundam.

Contra, quia licet communis sit ille conceptus non est substantia secunda, quia non est communis tamquam gradus essentialis specificus, vel genericus, nec est abstractus, secundum aliquam convenientiam essentialem, vel eminenter primas completas substantias, quod est de ratione secundæ substantiæ: id est communis per denominationem ab eadem proprietate substantiandi.

Quarta conclusio: membra dividenda huius divisionis quoad distinctionem, & relationem primæ, & secundæ sunt membra rationis.

Prima pars sic patet, quia illa membra, nec realiter, nec ex natura rei distinguuntur, ut satis dictum

dictum est in *Tractatu de Universalibus*, ergo totam distinctionem habent dependentem à ratione, & sic reduplicative quoad illam erunt entia rationis; Sæpe enim contingit distinctionem esse rationis, & membra esse omnino realia, vt de misericordia, iusticia, & alijs Dei attributis constat. Secunda pars patet, quia inter illa quæ realiter, non distinguuntur non potest esse relatio realis: sed relatio primæ, & secundæ substantiæ est inter primam, & secundam, quæ non distinguuntur à parte rei: ergo membra diuidentia quoad illam non sunt realia: sed rationes.

25 Ex quibus euidenter colligitur hanc divisionem nec esse puro primo intentionalem, vt asserbat Caietanus, nec puro secundo intentionalem: sed esse mixtam, ex reali, & rationis, &c.

26 Vltima conclusio: hæc divisio est accidentis in subiecta, & probatur sic breuiter, quia subistere accidentibus est proprietas accidentalis; prima autem, & secunda substantia sunt subiecta huius accidentis in quæ dividit, &c. ergo hæc divisio est accidentis in subiecta.

27 Confirmatur, ideo divisio albi in parietem, & animal est divisio accidentis in subiecta, quia albedo est accidens, & paries, & animal, quæ sunt membra diuidentia sunt subiecta albedinis: sed vt diximus subistere est accidens, & prima, & secunda substantia, quæ sunt membra diuidentia illius sunt subiecta substantiæ: ergo hæc divisio est accidentis in subiecta.

28 Probabiliter etiam potest dici diuisum esse substantiam conceptam secundum se sine relatione vniuersalis, solum cognitam sub ratione essentiali substantiæ secundum suam nimirum prædicata essentialia, & membra diuidentia erunt substantia vniuersalis, quæ secunda est, & particularis, quæ prima dicitur; nam sicut potest concipi aut singularis effecta, aut effecta vniuersalis relatio neque vniuersalis affecta, ita potest etiam dividi in primam, & secundam substantiam, & hæc divisio erit subiecti in accidentia, vt quando dividi tum homo in album, & nigrum, sicut enim supra diuisimus unitatem formalem, & essentialiam in vniuersalem, & particularem, ita possumus dividere essentiam substantiæ in communem, & particularem.

SECTIO VLTIMA.

Argumenta Adversaria solvuntur.

19 Ad primum argumentum concedo maiorem, & distingo minorem; sunt realia quoad entitatem concedo, quoad distinctionem, & relationem, seu denominationem primæ, & secundæ, nego.

30 Ad secundum concedo maiorem, & distingo minorem, ex ijs solum quæ in prædicamento collocantur cum distinctione rationis, & denominatione primæ, & secundæ concedo, sine illis nego; unde absolute, & pure non est divisio rationis nec realis, vt supra dixi.

R.P. Ildeph. de Peñafiel. Theol. Schol. Tom. I.

QVÆSTIO VLTIMA.

De proprietatibus Substantiæ.

Ex proprietates, vel quasi proprietates assignat Substantiæ Aristoteles, cap. de Substantia, in prædicamentis, in quibus numerandis serabo ordinem perfectionis.

Prima, & maxima proprietas substantiæ est, 2 quam his verbis assignat in fine capituli. Maxime vero substantiæ proprium hoc esse videtur, idem inquam vnumque numero permanens; contrarium esse susceptivum; quare nihil in ijs, quæ substantiæ non subeunt rationem proferre non possit, in quibus optime denotat Aristoteles, quod substantia eadem numero perseverans, id est in eodem statu substantiali permanere potest in se recipere contraria, vt calorem & frigiditatem, scientiam & honorē, vitium & virtutem; hæc autem proprietas omni substantiæ convenit, si creata sit. Explico illam, prima substantia duo habet, quorum ratione convenit illi hæc proprietas. Primum est quod sit hoc aliquid, hoc est substantia singularis, & per se subsistens; secundum quod sit primum subiectum omnium accidentium, & propter primum convenit illi esse vnam numero sub diversis accidentibus, propter secundam esse contrarium susceptivum; nam propria contrarietas inter accidentia reperitur, quo circa ratione utriusque convenit illi integra proprietas, nempe vt vna numero cum sit contraria in se recipiat, neutrum autem convenit accidentibus, vt de se patet, & licet per prius conveniat per rationem primis substantijs recipere, seu suscipere contraria, nihilominus secundæ etiam substantiæ convenit suscipere contraria, subistere enim accidentibus etiam secundis substantijs convenit, vt supra diximus: atqui multa ex ijs accidentibus, quibus substantia secundæ substantiæ sunt contraria: ergo secundis substantijs convenit recipere contraria. Adde quod vt bene adnotant Albertus, Antonius Andreas Cerna, & alij primæ substantiæ habent recipere accidentia, & consequenter contraria virtute secundarum, quia virtus tam productiva quam receptiva convenit primæ, non ratione individuationis, sed ratione naturæ substantialis, individuatō autem est status vel conditio non poterit secunda substantia actu subsistere accidentia itaque prima ratione singularitatis vt conditionis, & ratione naturæ vt propter rationem formalem recipit contraria, secunda autem substantia recipit etiam; quia tribuit virtutem primæ, vt recipiat illa, unde prima vt quod, secunda vt quo recipiant, sed secunda secundum se non potest actu recipere nisi quatenus est in prima, quia recipere, aut quæcunque actu causalitas supponit existentiam, quæ non datur secundis nisi quatenus sunt in primis.

Dices, quantitas Eucharistiæ modo est frigida, & modo est calida, & eadem modo superficies modo est nigra, & modo est alba, & idem numero intellectus modo afficitur scientia, modo errore: ergo esse susceptivum contrariorum non est proprium substantiæ; siquidem convenit ijs omnibus accidentibus.

Cccc Contra.